Tullin rikostorjunta
Asiantuntijapalvelut linja
Oikeudelliset asiat

8.6.2015

Eduskunnan lakivaliokunnalle

Viite

Asia: Valtioneuvoston kirjelmä U 64/2013; vp ehdotuksesta neuvoston asetukseksi (Euroopan syyttäjänviraston perustaminen; jatkokirjelmä OM 25.5.2015)

Lausunnon antaja

Tulli/ valvontapäällikkö Esko Hirvonen, puhelin 04033 22296; esko.hirvonen@tulli.fi

Lausunto:

Tulli kannattaa Euroopan syyttäjäviraston (EPPO) perustamisen tavoitteita rikosoikeudellisten toimenpiteiden tehostamiseksi EU:n taloudellisten etujen suojaamiseksi.

Uudessa ehdotuksessa on myönteistä se, että eräät ongelmat, joihin Tulli on aiemmissa yhteyksissä kiinnittänyt huomiota, ovat kehittyneet myönteisempään suuntaan. Esimerkki tällaisesta on kysymys rikosten esitutkinnan johtamiseen liittyvästä toimivallasta toisaalta EPPO –syyttäjien ja toisaalta kansallisten esitutkintaviranomaisten, kuten Tullin ja poliisin välillä. Alkuperäisten ehdotusten mukainen tutkinnanjohdon kuuluminen esitutkintaviranomaisten sijasta syyttäjille olisi ollut perustavaa laatua oleva poikkeus Suomen kansallisessa laissa vahvistetusta esitutkintaviranomaistehtäväjaosta.

Uuteen ehdotukseen sisältyy kuitenkin edelleen joitakin ongelmallisia kohtia, kuten U –jatkokirjelmässäkin todetaan.

EPPO:n toimivalta, suhteessa kansallisten viranomaisten toimivaltaan asetusehdotuksen 18 artiklassa tarkoitettujen liitännäisrikosten tutkinnassa kaipaa edelleen perusteellisempaa pohdintaa. Jos sama fyysinen teko toteuttaa sekä EPPO –rikoksen että liitännäisrikoksena muun eli kansallisen rikoksen, on perusteltua, että sen tutkii vain yksi taho. Esimerkkinä tällaisesta voisi olla tullirikos, jossa väärän tulli-ilmoituksen antamisella aiheutetaan vahinkoa sekä EU:n taloudellisille eduille että kotimaiselle verosaajalle. Tällaisissa tilanteissa olisi kuitenkin otettava huomioon se, että tutkiessaan puhtaasti Suomen kansallisen lain vastaista tekoa EPPO –syyttäjä käyttäisi sellaista julkista valtaa, jonka tulisi lähtökohtaisesti kuulua vain

Tullin rikostorjunta
Asiantuntijapalvelut linja
Oikeudelliset asiat

8.6.2015

Suomen viranomaiselle. U –jatkokirjelmässä esitettyyn yhtyen myös Tulli pitää tärkeänä sitä, että kansallisilla viranomaisilla olisi toimivalta ratkaista se, kuuluuko rikos EPPO:n vai kansallisten viranomaisten toimivaltaan.

Yksi ratkaisematta oleva Tullin kannalta merkittävä kysymys liittyy tilanteisiin, joissa samaan tutkittavana olevaan rikoskokonaisuuteen sisältyy EPPO –rikosten ohella myös muita, puhtaasti kansallisia rikoksia, eli sellaisia rikoksia, jotka eivät ole uuden asetusehdotuksen 18 artiklassa tarkoitettuja liitännäisrikoksia. Sellaisia tilanteita saattaa syntyä kohdistettaessa rikostorjuntatoimia niin sanotusti tekijäkeskeisesti, eli kun tutkitaan saman tai samojen henkilöiden tekemiä useita erilaisia rikoksia. Koska EPPO -rikoksia voisi tutkia EPPO –syyttäjä ja näitä muita tutkisivat kansalliset esitutkintaviranomaiset, voisi tällaisessa rikostutkintakokonaisuudessa olla kaksi, mahdollisesti toistensa toimenpiteistä tietämätöntä tahoa päättämässä tai tekemässä vaatimuksia tutkinnassa käytettävistä tutkintatoimista, kuten pakkokeinoista. Tällaisen tilanteen estämiseksi tai hallitsemiseksi tulisi säätää ratkaisu joko kyseisessä asetuksessa tai vähintään kansallisessa laissa, jollei asetusehdotusta muuteta sellaiseksi, että kaikkien rikosten tutkintavaiheessa noudatettaisiin nykyisiä kansallisia toimivaltasäännöksiä.

Tulli myös katsoo, että rajat ylittävien rikosten tutkinnassa tulisi käyttää kaikkia jo olemassa olevia vastavuoroisen tunnustamisen instrumentteja.